

⊕ SZÖVEG ÉS KÉP: KARANCSI ZOLTÁN

ANTILOP-KANYON A RÉSKANYONOK MEKKÁJA

Réskanyonok: rendkívül keskenyek és szélességükhöz képest igen jelentős mélységűek. Többségük könnyen pusztuló homokkőbe vágódik: a nagy energiájú lefolyó vizek mély barázdákat faragnak a puha kőzetbe, amelyek idővel kissé szélesedő és egyre mélyülő folyómedrekké válhatnak. Legtöbbjük az Egyesült Államok száraz, délnyugati részén nyílik. És ahogy Mekka a muszlimok kiemelkedően fontos zarándokhelye, ám esetenként váratlan tragédiák színhelye, úgy az Antilop-kanyon a szurdokrajongók „szentélye”, de egyúttal meglepő veszélyforrások tárháza is

1997-ben az El Niño még a Colorado-fennsíkon is éreztette hatását. Augusztusban szinte mindennaposak voltak a viharok, és az időjárás-jelentések szerint néhány óra alatt majdnem 25 mm eső hullott. Ez pedig egy olyan vidéken, ahol az évi csapadék mennyisége 200 mm alatt marad, rendkívül sok!

FOTÓ: MARI LÁSZLÓ

Pusztító záporáradat

Augusztus 12-én 15.30-kor az arizonai Biztonsági Szolgálat tagjai a heves esőzés okozta villámáradásból eredő vízátfolyásra letek a félsivatagban haladó úton. Nézték az átrohanó vizet, de a rendkívül ritkán lakott területen ez senkit sem fenyegethet – gondolták. Nem is sejtették, milyen következményekkel járhat mindez – például az Antilop-kanyonban!

A vihar központja továbbhaladt Le Chee Rock

felé, amelytől a szűk Antilop-kanyon mintegy 20 kilométerre fekszik. A viharban elszabadult, köves törmeléket szállító, átlátszatlan, hatalmas vízmennyiség a vízmosásokban száguldott tovább, majd elérte a homokkőszurdokot.

A 28 éves Francisco „Poncho” Quintana aznap épp egy túrát vezetett a környéken. Az Antilop-kanyont is végigjárták, de a napi program végén többen

ANTILOPOK HÜLT HELYÉN

A kanyon neve a környezetében egykor gyakori antilopcsapatoktól származik. Ma már turistacsapatok uralják a terepet

FOTÓSKIHÍVÁS

A keskeny szurdokalj nem dűskál a napfényben, különösen borongós időben erősen javasolt állványról fényképezni (balra)

CSAK VEZETŐVEL, OKOSAN!

Navahó idegenvezetőnk balesetvédelmi oktatást tart, mielőtt az Alsó-Antilop-kanyonba ereszkednénk

AHOL ELNYEL A SZURDOK...

A Felső-Antilop-kanyon bejáratí hasadéka

is vissza akartak még menni, újabb fotókat készíteni az elképesztő alakú és fényjátékú sziklajáratokról. Úgy tervezték, hogy addig a lyukas szikláig túrának, amit „Sasszemnek” neveznek. Quintana bevezette őket, de néhány tíz méterre a bejáratától, a rés-kanyon alján hirtelen meglepte őket a lezúduló árvíz. Mindez azért volt igazán váratlan, mivel a vihar már messze járt, itt eső sem esett. Előzetesen semmi sem mutatta, hogy mindent elsöprő áradat érkezik!

Tucatnyi túrázót sodort el az ár. A csokoládé-barna víz derékig ért, amikor Quintana ki tudta ékelni magát és két turistát a fal hátsó részén található, elefántfül formájú kőzetkibukkanás mögött. Az izmos, magas, egykori építőmunkás kapaszkodott, ahogy csak bírt, próbálta beakasztani a lábát

a homokos aljába és megtartani a turistákat a homokkőfalhoz nyomva. Miközben elfordította a fejét, látta, hogy két férfi száguld felé a sodrásban. Azonnal becsapódtak, ezért ő is elvesztette a fogát. Ekkor látta utoljára élve a menteni próbált embereket. A szemébe került sár elvakította, az áramlat elsodorta, miközben neki-nekicsapódott a homokkő falaknak. Szerencséjére – a csoportból egyedülként – mégis túlélte: megpróbált nyugodt maradni és arra összpontosítani, hogy a hátán fekvő és lábaival segítve az áramlat tetején maradjon, mint ahogy azt a vadvízi evezésen tanítják. Végül egy párkányon találták meg, 400 méterre attól a helytől, ahol a 10 méteres vízmélységet is elérő áradás lecsapott.

 FM 94.2
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR
A rádióban vendégünk a témáról:
MARI LÁSZLÓ
Korábbi műsoraink meghallgathatók:
www.afoldgomb.hu/radio

Miért más, mint a szurdokok zöme?

A legtöbb kanyonban állandó folyó vagy patak fut: ezek bevágódása jelentős szerepet játszott a kialakulásukban. A réskanyonok viszont többnyire sívatagi területeken nyílnak, és a szurdokalj gyakran teljesen száraz. A szélesebb, nagy kanyonokban általában sok növény- és állatfaj él, a réskanyonok azonban csupán szűk nyílással rendelkeznek, amely csak kevés fényt enged be. Ráadásul homokos-köves medrük sem ad elegendő tápanyagot a növé-

nyek növekedéséhez. E keskeny és mély, állandó víz nélküli kanyonok a távoli esőzések gyorsan lero-bogó villámáradásainak levezetőcsatornáit lehetnek – ez szintén nem kedvez a növények és állatok megmaradásának. Így összességében nemcsak alakjuk, hanem kopárságuk miatt is különböznek a többi szurdoktól.

Persze létük és különleges formaviláguk pont a száraz környezetnek és a homokköves kőzetanyag-

HOMOKZUHATAG

– mint indián attrakció: a vezető által fellapátolt homok csupán pár perces fotótémát nyújt

SZAKRÁLIS KANYARULATOK

Az idősebb navahók szent helyként tekintenek a kanyonra. Záporárak hordalékai marta homokkőterem a Felső-Antilop-kanyonban (jobbra)

A CIKK MEGJELENÉSÉNEK
TÁMOGATÓJA AZ
STA TRAVEL

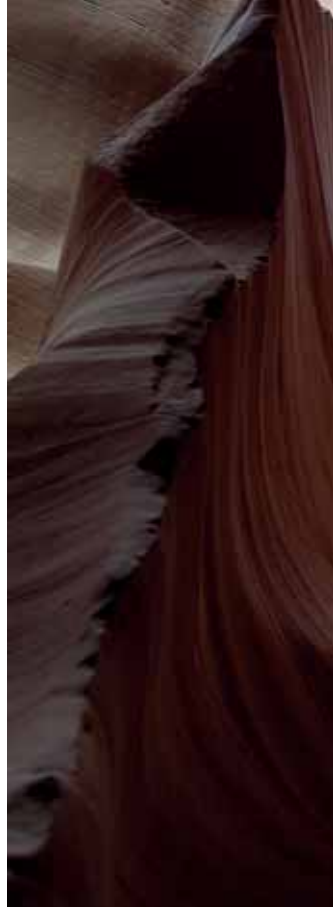
STATRAVEL.HU

nak köszönhető. A sivatagos-félsivatagos terepen az időszakos csapadék igen ritkán, de nagy intenzitással érkezik. Nincs összefüggő növényzet, ami lassítaná a lefolyást és a felszíni kőzetszemcsék elragadását. A rohanó ár így sok hordalékot szállít és a sodrásban lévő kvarcsezemcsék igen hatékony súroló-koptatószerek. Így amikor egy kőzetpedést ér el a gyorsan robogó víz, látványosan befűrészezi magát a sziklás területbe, és a kivésett keskeny já-

ratokat mélyítve, falakat csiszolva robot tovább. Ráadásul válogatva: a puhább rétegeket könnyebben pusztítja, míg a keményebbek tovább és jobban ellenállnak az ostromnak. Aztán levonul a záporár, és hosszú csend következik – az árhoz képest síri mozdulatlanság, amiben csak szélszállította homokszemek sodródnak-peregnek.

**HULLÁMOK,
ÜSTÖK, ÍVEK**
A szél által befújtt,
száraz növény-
csomó ritka
vendég a kopár
részkanyonban

Mitől olyan látványos?

Önmagában már kanyargó járatainak bejárása is izgalmas kaland. Sosem tudhatjuk, mi várható a következő beláthatatlan kanyarulat után. Kanyar pedig van bőven. Csak az van. A falak rajzolata, a víz által vésett barázdák arcolata hihetetlen változosságot mutat. A keskeny hasadékba ráadásul alig jut be a fény. Ami mégis, az is legtöbbször közvetett módon, vagyis a kanyon tetején elért köztrétegekről visszaverődve világítja meg az alsóbb rétegeket. A megvilágított falrészekről visszaverődött fény erőssége, színe a falakon kirajzolódó, kidomborodó rétegek anyagától, formájától és a fény beesési szögétől függ. Mivel e kanyonok alapvetően homokkőben jöttek létre, így a vörös, a narancs, a sárga és a barna szín különböző árnyalataiban gyönyörködhetünk, fantasztikus fény-árnyék hatással kiegészítve. A változó fényviszonyoknak köszönhetően ugyanaz a falszakasz is változtatja színét a nap során, és a szűkületekben pontszerűen bevilágító fénysugarak tovább fokozzák a réskanyonok misztikusságát.

FELÜLRŐL CSAK EGY RÉSZ

Alattunk kígyózik az Alsó-Antilop-kanyon keskeny homokkőhasadéka

ÉS ITTHON?

Hasonló keletkezésű és látványos homokkő szurdokok Magyarországon is találhatóak. Zagyvaróna határában húzódik a Ravasz-lyuk nevű szurdok, Nemti mellett pedig az Antilop-kanyonhoz hasonlóan keskeny Morgó-gödör. Persze az éghajlat itthon jóval csapadékosabb, ezért e szurdokok mentén, oldalán és talpán a növényzet is gazdagabb. A hirtelen lehulló sok csapadék azonban itt is villámáradások vizét repítheti végig a medrekben, és a szállított törmelék igen gyorsan és erőteljesen formálja e sziklaszorosokat

Arizonai szűkületek

A kanyon első fehér látogatója Bruce Barnbaum amatőr fotós volt, aki az 1960-as években néhány fekete-fehér fotót készített, s ennek nyomán a világ hamar megismerte e csodát.

A legszebb réskanyonok a navahó indián törzs területén húzódnak. Az őslakosok felismerték a turizmus anyagi vonzatait, s az általuk kezelt látványosságok – mint például az Antilop-kanyon is, amely a Délnyugat legnépszerűbb szűk szurdoka – jelentős bevételt is hoz számukra. Nem utolsósorban pedig azért, mert csak a vezetett túra engedélyezett, s ennek szervezése-vezetése a helyiek kiváltsága.

A Page város közelében nyíló kanyonrendszer csupán 1997 óta látogatható: ekkor hozták létre a Navahó Törzsi Parkot, s a város lett az arizonai réskanyonok bejárására szervezett túrák központja. Évente több tízezren keresik fel, így a hely eredeti neve, a „Titkos kanyon” már jócskán a múlté... A Felső-Antilop-kanyont viszont eredetileg Tsebighanilininek nevezték. Ez most is helytálló: „A hely, ahol a víz a sziklákon keresztülfut”. Ahogy az alsó kanyonrésze is: Hasdeztwazi – azaz: „Spirális sziklaívek”. Ez utóbbi nyújtja a legizgalmasabb élményeket. A mély, mintegy 500 méter hosszú hasadék annyira keskeny, hogy a tetején átugorható. A járat egyes részein ma már fémlétrák segítik a mozgást, a látogatás pedig egyirányú. ⊕

NEPÁL

Annapurna alaptábor, 4130 m.
2015.10.23.

www.eupolisz.hu

HA UNOD AZ IPARI TURIZMUST!

TERMÉSZETJÁRÓ UTAZÁSOK, OUTDOOR TÚRÁK,
TREKKINGEK, KÖRUTAK AZ EGÉSZ VILÁGON.

Eupolisz Utazási Iroda

1093 Budapest, Lónyay u. 47. | +36/1/219-08-81

Hatósági engedélyszám: U-000463